

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2022, 6(2): 501-522.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1008](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1008)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Fakülte Bünyesinde Yürütülen Turizm İşletmeciliği Bölümü Müfredatlarının Betimsel ve İçerik Analizi

Arş. Gör. Saadet ZAFER KAVACIK, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konya,
e-posta: saadetzaf07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8834-2069>

Doç. Dr. Kevser ÇINAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konya, e-posta:
k.cinar22@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5412-715X>

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAVACIK, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler
Fakültesi, Konya, e-posta: mustafa.kavacik@erbakan.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3782-8154>

Öz

Türkiye’de Fakülte bünyesinde eğitim veren Turizm İşletmeciliği bölümü müfredatlarının genelini temsil edecek düzeyde daha önce betimsel ve içerik analizinin yapılmamış olması nedeniyle mevcut çalışmanın bu boşluğu doldurması hedeflenmekte ve Turizm İşletmeciliği bölümü müfredat derslerinin temalar aracılığıyla resmedilmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini Türkiye’deki 45 farklı üniversitedeki 54 Turizm İşletmeciliği müfredatı oluşturmaktadır. Araştırmada yorumlayıcı paradigma benimsenmiş ve doküman incelemesi ile toplanan toplam 5161 adet ders ve program detay bilgilerinin MAXQDA Analytics Pro 2022 programı aracılığıyla betimsel ve içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde ulaşılan sonuçlara göre lisans düzeyinde farklı fakültelerde verilen Turizm İşletmeciliği müfredat derslerinin standart bir yapıda olmadığı ve çok farklı ders ve modüllerden oluştuğu görülmüştür. Araştırmada hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde en fazla “yönetim” teması ve yönetimin alt kodları içerisinde ise “genel yönetim” derslerinin yer almaktadır. Turizm İşletmeciliği bölümü %75’e yakın oranda daha çok Turizm Fakültesi bünyesinde yürütülmekte, program dili ve ders dilinin daha çok Türkçe olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Turizm İşletmeciliği Müfredatı, Nitel Araştırma, Yorumlayıcı Paradigma.

Makale Gönderme Tarihi: 21.03.2022

Makale Kabul Tarihi: 04.06.2022

Önerilen Atıf:

Zafer Kavacık, S., Çınar, K. ve Kavacık, M. (2022). Fakülte Bünyesinde Yürütülen Turizm İşletmeciliği Bölümü Müfredatlarının Betimsel ve İçerik Analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 501-522.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2022, 6(2): 501-522.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1008](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1008)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Descriptive and Content Analysis of the Department of Tourism Management Curriculum within the Faculty

Research Assistant Saadet ZAFER KAVACIK, Necmettin Erbakan University, Faculty of Tourism, Konya, e-mail: saadetzaf07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8834-2069>

Associate Prof. Dr. Kevser ÇINAR, Necmettin Erbakan University, Faculty of Tourism, Konya, e-mail: k.cinar22@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5412-715X>

Assistant Prof. Dr. Mustafa KAVACIK, Necmettin Erbakan University, Faculty of Applied Sciences, Konya, e-mail: mustafa.kavacik@erbakan.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3782-8154>

Abstract

Since descriptive and content analysis has not been done before to represent the general curriculum of the Tourism Management Department, which provides education within the Faculty in Turkey, current study is aimed to fill this gap and it is aimed to illustrate the curriculum courses of the Tourism Management Department through themes. The research sample consists of 54 Tourism Management curricula in 45 different universities in Turkey. The interpretative paradigm was adopted in the research, and a descriptive and content analysis of 5161 course and program detail information collected through document review was conducted through MAXQDA Analytics Pro 2022 program. According to the results obtained as a result of the analyzes made, it has been seen that Tourism Management curriculum courses given in different faculties at the undergraduate level are not in a standard structure and consist of very different courses and modules. In the research, both state and foundation universities have the most "management" theme and "general management" courses are included in the sub-codes of management. The Tourism Management Department is mostly carried out within the Faculty of Tourism with a rate of 75%, and it has been determined that the language of the program and course is mostly Turkish.

Keywords: Tourism Education, Tourism Management Curriculum, Qualitative Research, Interpretative Paradigm.

Received: 21.03.2022

Accepted: 04.06.2022

Suggested Citation:

Zafer Kavacık, S., Çınar, K. and Kavacık, M. (2022). Descriptive and Content Analysis of the Department of Tourism Management Curriculum within the Faculty, *Journal of Turkish Tourism Research*, 6(2): 501-522.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Turizm, günümüzde dinlenme, rahatlama veya farklı yerler görmenin ötesinde sağlık, spor, dinsel ve ticari birtakım faaliyetleri de içeren bir sektör olgusu barındırmaktadır (Inkson ve Minnaert, 2018: 28). Dünyada birçok doğal güzelliğin de turizm faaliyetlerine açılmasıyla birlikte ülkeler sahip oldukları bu güzellikleri ekonomik anlamda kullanmak istemektedirler. Hatta bu doğrultuda tüm dünyada ülkeler devlet bazında turizm sektörüne destekler vermektedir (Manzoor vd., 2019: 1). Türkiye de 1980 sonrasında özellikle her alanda serbestleşmenin teşvik edildiği bir dönemde turizm patlaması yaşamıştır. O dönemden itibaren turizmin ülkeye döviz kazandıran bir sektör olarak makroekonomik göstergeleri iyileştirdiği görülmektedir (Çımat ve Bahar, 2003: 2). Ancak bu sektörün fiziksel, altyapı ve kalite anlamında eksiklikleri olmasının yanında turizm eğitimi alanında da farklı kurumların eğitimlerinin olduğu görülmektedir. Turizm eğitiminde yaşanan bu durum, içerisinde yer alan bölüm ve müfredatlarda da görülmektedir.

Son yıllarda, turizmin sosyo-ekonomik, kültürel ve politik anlamda önemini anlayan ülkelerde, turizm eğitiminin farklı düzeylerde çeşitliliğe sahip olması hızla artış göstermektedir. Birçok kamu kurumları ve özel kuruluşların turizmin sahip olduğu bu önemi fark etmesi, turizm eğitiminde gerçekleşen bu hızlı büyümenin kaynağını oluşturmuştur. Diğer bir deyişle hem kamu kurumları hem de özel kuruluşlar kaliteli hizmet sunmak için nitelikli ve iyi bir eğitim almış personelin gerekliliğini kabul etmiştir. Bundan dolayı kamu ve özel sektörün turizm eğitimine ilgisi artmıştır (Mayaka ve Akama, 2007: 299).

Mal ve hizmet kalitesi her sektörde ve alanda önemli olduğu gibi turizm sektöründe de önemlidir. Hizmet kalitesi bağlamında değerlendirilen turizm sektöründe kalite unsurlarından biri de çalışanlardır. Turizm sektörü içerisinde değişik kademelerde istihdam edilen çalışanın sektörle ilgili her türlü bilgi, beceri ve tecrübe gibi kazanımlara sahip olması beklenir (Avcı ve Sayılır, 2006: 125). Bu kazanımların temelini atıldığı yerler de turizm eğitiminin verildiği kurum ve kuruluşlardır. Sektörde istihdam edilecek çalışanlara gerektirdiği şekilde bir turizm eğitiminin verilmesi sektörün geleceği adına önemlilik arz etmektedir. Bu nedenle, turizm eğitiminde derslerin içerikleri ve müfredatlar da özellikle temel anlamda üzerinde durulması gereken konulardandır. Literatürde turizm eğitimi müfredatları üzerine yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır (Koh, 1995; Milman, 2001; Scotland, 2006; Ring vd., 2009; Wang vd., 2010; Polat Üzümcü ve Alyakut, 2017; Pelit vd., 2018; Renfors, 2018; Akyurt, 2019; Kaplanseren ve Aksatan, 2019; Uygun vd., 2019; Al-Romeedy vd., 2020; Tuna ve Başdal, 2021) ve bu çalışmaların konuyu farklı açılardan ele aldıkları görülmektedir. Bu çalışmada ise, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin fakültelerinde Turizm İşletmeciliği lisans bölümü müfredatlarının betimsel ve içerik analizi yapılmış ve müfredat dersleri temalar aracılığıyla resmedilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular ve literatürde yer alan bilgiler birlikte değerlendirilerek müfredat oluşturma hakkında öneriler sunulmuştur.

LİTERATÜR TARAMASI

Türkiye'de Turizm Eğitimi

Turizm, emek yoğun ve genellikle istihdam oluşturan bir sektördür. Ülkeye gelen turistlerle yüz yüze iletişimin yoğun olması insan faktörünü ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla, kaliteli hizmet sunma adına nitelikli işgücü bu sektörde çok önemlidir. Nitelikli işgücü için de sektörde çalışanların donanımlı olarak yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi gerekmektedir (Andrades ve Dimanche, 2018: 911). Böylece, müşteri odaklı hizmet sunarak, müşteri memnuniyetini sağlamak için sektörde istihdam edilen çalışanlara verilen turizm eğitiminin önemi anlaşılacaktır. Sektörde belirli meslek standartlarını oturtmak amacıyla bu doğrultuda

yetiştirilen yeterli sayıda insan gücüne ihtiyaç bulunmaktadır. Eğitim-istihdam ilişkisi içerisinde işletme, eğitim kurumları ve meslek odalarıyla sıkı bir iş birliğiyle ihtiyaç duyulan insan gücü elde edilebilir (Ulama vd., 2015: 341). Sektörde faaliyet gösteren işletmelerin, rekabette başarı elde etmek için hizmet kalitesini artırmaları, hizmet kalitesini artırmak için de çalışan eğitimine önem vermeleri gerekmektedir (Eraqi, 2006: 470). Turizm eğitimi ve özellikle müfredat tasarımı konusunda paydaşların (öğrenciler, turizm işverenleri, devlet kurumları, oteller, restoranlar, seyahat acenteleri, kültür dernekleri ve sivil toplum kuruluşları) etkisinin olduğu bir yapı oluşturulması her alanda kaliteyi arttıracaktır.

Müfredat, bir derece programı olarak paketlenmiş ve bilgi, beceri ve tutumlarla dolu çeşitli modüller veya derslerden oluşan bir eğitim deneyiminin bütünü olarak tanımlanır. Bunun yanında mezuniyet diploma vb. gibi dönem sonu ödüllendirmeye sonuçlanan bir dizi eğitim kursu olarak da görülmektedir (Ring vd., 2009: 107). Hacıoğlu (1989: 6) turizm eğitimi "turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu, araştırma ve planlama çalışmalarını geliştirecek, işletmelerin verimliliğini arttıracak ve bu sektördeki yenilikleri takip edebilecek bilimsel metotların ortaya çıkarılması için yapılan mesleki eğitim" şeklinde tanımlamaktadır. Turizm eğitimi sunan kurumlar, turizmde çalışacak kişilere temel eğitim vermeyi, turizm bilinci ve felsefesini kazandırmayı, evrensel anlayışla uyumlu yönetim tekniklerini öğretmeyi, her türlü yeni kavram, fikir ve teknolojiyi kavrayabilecek üst düzey profesyoneller yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Ünlüönen vd., 2010: 146). Diğer bir ifadeyle, turizm ve ekonomisini halka öğretmek, turizm kaynaklarının koruma bilincini geliştirmek, turiste eşit ve dürüst hizmet etmede etik davranışları geliştirmek ve turizm sektöründe çalışacak bilgili ve kalifiye iş gören ve yöneticileri yetiştirmek amacıyla ortaya koyulan faaliyetler turizm eğitimi olarak ifade edilmektedir (Ayaz vd., 2012: 104).

Turizm eğitimi başlangıçta belirli sektörlerdeki personel için eğitim kursları olarak başlamıştır. Bu kurslar daha sonra teknik ve mesleki okulların kurulmasına yol açmış ve bunlar da lisans ve lisansüstü programlara dönüşmüştür. Turizmin dünya çapında sürekli büyümesinin neden olduğu endüstri, eğitilmiş profesyonellere ihtiyaç duymuş ve gelişen yeni müfredatları şekillendirmeye çalışmıştır (Ring vd., 2009: 107). Türkiye'de turizm eğitiminin önemi, ilk olarak "az çok terbiye-i fikriyesi olmayan adamın turizm yapamayacağını ifade eden diplomat ve siyaset adamı Reşit Saffet Atabinen tarafından ortaya konulmuştur (Altıntaş ve Şahin, 2007: 14). Kendisi memleketi turist getirmeden önce, memleketi turist ağırlayabilecek hale getirme gayesiyle dünyanın pek çok ülkesinde edindiği kanaat sonucunda eldeki turizm potansiyelini koruma ve bakım prensibini benimsemiştir. Turizmin insanlara farklı güzellikleri karşılaştırma imkânı sağladığını, ufuklarını açtığını ve bizzat görerek, deneyimleyerek çoğu şeyi fark ettirdiğini belirtmiştir (Altıntaş ve Şahin, 2007: 15).

Tablo 1. Türkiye Turizm Eğitim Sistemi

TURİZM BAKANLIĞI	Mesleki Turizm Eğitimleri	YAYGIN EĞİTİM
İŞKUR	Turist Rehberliği Kursu	
BELEDİYELER	Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları	
MEB	Halk Eğitim Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Kursları	ÖRGÜN EĞİTİM
	Mesleki Teknik Anadolu Liseleri/Çok Programlı Anadolu Liseleri*	
YÖK	2 yıllık Ön Lisans Programları (MYO)	
	4 yıllık Lisans Programları (Fakülte/Yükseköğretim)	
	Lisansüstü Programlar (Yüksek Lisans ve Doktora)	

Not: Tablo Yazarlar tarafından kaynaklara bağlı olarak yeniden oluşturulmuştur.

Kaynak: Hacıoğlu, 1995; Demirkol ve Pelit, 2002: 127; Somuncu, 2019: 211

* Millî Eğitim Bakanlığı'nın gönderdiği Genelgeye göre, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının ismi 2014-2015 öğretim yılından başlayarak kademeli olarak Mesleki Teknik Anadolu Lisesi veya Çok Programlı Anadolu Lisesi şeklinde değiştirilmiş ve bu okullar bünyesinde turizmle ilgili alanlar yer almaktadır.

Türkiye’de turizm eğitimi, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullar tarafından örgün ve yaygın eğitim (gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslardan oluşan) şeklinde iki türlü gerçekleştirilmektedir (Emir vd., 2010: 143). Türkiye’de turizm eğitimi sisteminde yer alan kurumlar Tablo 1’de gösterilmiştir. Yaygın eğitim Turizm Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İşkur ve çeşitli Belediyeler bünyesinde mesleki eğitim kurslarını içermektedir (Demirkol ve Pelit, 2002: 127). Örgün eğitim ise, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaöğretim seviyesinde programları ve Yükseköğretim Kurumuna bağlı üniversitelerdeki ön lisans, lisans ve lisansüstü programları kapsamaktadır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 3. Maddesinde Fakülte “*Yüksek düzeyde eğitim- öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur.*” şeklinde tanımlanmaktadır. Dolayısıyla turizm sektörünün, eğitimci ve üst düzey yönetici ihtiyacı lisans düzeyinde eğitim veren farklı isimlerdeki fakülteler ve yüksekokullar tarafından karşılanmaktadır (Akoğlan Kozak, 2009: 2).

Turizm Eğitimi ve Müfredatı ile İlgili Çalışmalar

Literatürde turizm müfredatı, eğitimi, öğrencilerin yönelimleri ve sorunları üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan turizm eğitimi ve müfredatı ile ilgili olanlara aşağıda detaylı bir şekilde yer verilmektedir.

Koh 1995 yılında yapmış olduğu çalışmada piyasa odaklı bir ekonomide yer alan herhangi bir kuruluş gibi, dört yıllık turizm işletmeciliği eğitimi veren bölümlerin, sürdürülebilir kalmak istiyorlarsa, müfredatlarını satış yaklaşımı yerine pazarlama yaklaşımına dayandırmaları gerektiği üzerinde durmuştur. Koh, Turizm işletmeciliği lisans programında yer alması gereken unsurları belirlemek için iki aşamalı bir çalışma yapmıştır. Birinci aşamada sektör uzmanlarından Delphi Tekniği ile gerekli görülen unsurlar havuzu belirlemiş ve sonrasında turizm yöneticileri ile eğitimcilerinden oluşan bir gruba bu unsurlar doğrulamıştır. Çalışmanın bulguları lisans düzeyinde turizm eğitiminin uzmanlaşmadan ziyade geniş tabanlı bir eğitimi vurgulaması gerektiği görüşünü desteklemektedir. Dört yıllık turizm yönetimi müfredatının periyodik olarak gözden geçirilmesi ve akademi-endüstri arasındaki bağlantının devamlılığı için bu tür bir çalışmanın her beş yılda tekrarlanması gerektiğini öne sürmüştür.

Kozak ve Kızılırmak 2001 yılında Anadolu, Karadeniz Teknik ve Akdeniz Üniversitelerinde 280 öğrencinin sektöre ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada, cinsiyet, mezun olunan okul, ÖSS tercih sırası ve staj yapmış olma veya olmama durumlarına göre farklılıkları incelemişlerdir. Öğrencilerin cinsiyet, mezun oldukları okul ve tercih sıralamasına göre benzer tutum ve algıya sahip oldukları, staj yapma veya yapmama durumlarına göre sektörde çalışmaya yönelik tutum ve algılarının farklılaştığı görülmüştür.

Milman 2001 yılında yaptığı çalışmada alanında önemli bir üniversitede konaklama ve turizm işletmeciliği programının lisans müfredatını geliştirmek için nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay incelemesi gerçekleştirmiştir. Mevcut öğrenciler, mezunlar, öğretim üyeleri ve sektör temsilcilerinden oluşan dört odak grup, seyahat ve turizm programının geçmiş ve mevcut performansı hakkında kapsamlı bilgi sunmuştur. Katılımcılar müfredatın daha çok yiyecek içecek derslerinden oluştuğunu, turizm ve seyahat yönetimi konusunda eksiklikler olduğunu ve kültürel çeşitlilik, yabancı dil gereksinimleri, iletişim, “uygulamalı” yönetim deneyimi, insan ilişkileri, zaman yönetimi, liderlik, karar verme, ekip oluşturma, stratejik planlama, ürün geliştirme ve analitik beceriler gibi daha fazla içerik ve beceri geliştirme konularının ele alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılar ayrıca müfredatın mezuniyet sonrasında kullanılabilecek güncel teknolojiyi içermeyebileceğinden endişe duyduklarını da belirtmiştir.

Scotland 2006 yılında yaptığı çalışmada kapsamlı bir literatür taraması yoluyla turizm ve konaklama programlarının geliştirilmiş müfredat modelleri ve bunların güncel konularla nasıl ilişkili olduğu incelemiştir. Scotland, literatürde geçen farklı program müfredat modelleri ve yaklaşımlardan bahsetmekte ve bu modellerin içerdiği derslere, becerilere ve yeterliliklere değinilmektedir.

Ring ve arkadaşları 2009 yılında yaptıkları çalışmada turizm müfredatının farklı bileşenlerinin önemi ve faydalarının araştırılmasının yanı sıra mevcut turizm programlarına genel bir bakış sağlayan keşifsel bir yaklaşım uygulamıştır. Araştırmacılar yaptıkları literatür taraması sonucunda turizm müfredatı için yedi temel gereklilik ortaya koymaktadır. Bu gereklilikler, multidisipliner bir yaklaşım (sosyal bilimler, felsefe, tarih, doğa bilimleri vb.) anlamak da dahil olmak üzere daha geniş bir turizm dünyası ve turizm toplumu anlayışı; aktarılabılır beceriler, özellikle yaşam boyu öğrenme, yaratıcılık, eleştirel ve esnek düşünme ve sosyal beceriler; turizmin geleceğinin şekillendirilmesinde yer alma isteği, kişisel sorumluluk; sürdürülebilirlik; endüstriye hazırlık- öğrencileri istihdama hazırlayan mesleki eğitim uygulaması; yönetim becerileri; bilgi teknolojisi, e-Ticaret ve e-Turizm'dir. Çalışmalarında İngiliz dilinde eğitim veren turizm bölümlerinde 64 lisans programının içerik analizini yapmıştır. Ayrıca, akademisyenler ve sektör temsilcileri bu araştırmaya katılmış, birleşik analiz aracılığıyla müfredat için uygun olduğu düşünülen konuların önemi ve faydası konusunda hemfikir olup olmadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda mevcut programlar ile akademisyenlerin ve endüstri profesyonellerinin önemli olarak algıladıkları arasında farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

Wang ve arkadaşları 2010 yılında Avustralya'da turizm yüksek öğretiminde müfredatı sistematik bir şekilde incelemek adına yürüttükleri çalışmada, konu içerikleri açısından turizm endüstrisinin ihtiyaç ve beklentilerini ve turizm yükseköğretiminin bu ihtiyaçları ne ölçüde karşıladığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Yöntem iki adımdan oluşmuştur: Turizm müfredatı konularının içerik analizi ve turizm müfredatı ile endüstri ihtiyaçları arasındaki olası boşluğu belirlemek için bir anket uygulanmıştır. Sonuçlar turizm akademisyenlerinin turizm endüstrisi için üniversite diplomasının ve mevcut müfredatın yeterli olduğunu görüşünderken, endüstri temsilcilerinin aynı şekilde düşünmediklerini göstermiştir.

Polat Üzümcü ve Alyakut 2017 yılında yaptıkları çalışmada Türkiye'de farklı üniversitelerde turizm üzerine eğitim veren akademisyenlerin turizm eğitime ilişkin değerlendirmelerini içerik analizi yöntemiyle araştırmışlardır. Bulgulara göre, müfredatın yeniden gözden geçirilmesi, bunun da komisyon aracılığıyla yapılması, turizm eğitimi veren bütün okullarda tek bir müfredatın uygulanması, teorik-uygulamalı derslerin ağırlıklarının eşit olması ve ayrıca öğrencilere kariyer ve kişisel gelişimlerine imkân verecek seçmeli derslere yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Pelit ve arkadaşları 2018 yılında yaptıkları çalışmada Devlet ve vakıf üniversitelerinin lisans ve lisansüstü düzeyde turizm eğitimi müfredatlarında bulunan dersleri, kültürel mirasın sürdürülebilir olması bağlamında içerik analizi ile incelemiştir. Bulgulara göre, kültürel mirasın sürdürülebilirliği üzerine ortak bir dersin olmadığı, 69 farklı derste adının geçtiği, bu konuda ders verilen dönem sayısının artırılması ve özellikle şehir veya bölge bazında kültürel miras dersinin verilmesi gerektiği ifade etmişlerdir.

Renfors 2018 yılında Orta Baltık Bölgesinde yer alan üniversitelerde turizm eğitiminde müfredata uluslararası bir boyut dahil edildiğinde müfredat tasarım sürecinin anlaşılmasını arttırmak amacıyla yaptığı çalışmada ilk olarak, mevcut müfredat ve ulusal turizm stratejileri ve planları gözden geçirmiş, ayrıca turizm kuruluşlarının temsilcileriyle görüşerek ilgili ve

karşılıklı bir beceri seti belirlemiştir. Daha sonra belirlediği beceri ve bilgiler ortak bir müfredata ve öğretim süreçlerine dönüştürmüştür.

Akyurt 2019 yılında yaptığı çalışmada Giresun Üniversitesi'nde turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin turizm eğitimi ve sektörü hakkında düşünceleri kelime ilişkilendirme testi ile belirlemeye çalışmıştır. Bu doğrultuda müfredatta uygulamalı derslere ağırlık verilmesi, sürekli revize edilmesi ve sektörle birlikte hazırlanması gerektiğini önermiştir.

Kaplanseren ve Aksatan 2019 Türkiye'de turizm eğitim veren lisans programlarının müfredatlarında teknoloji derslerinin yer alıp almadıklarını, ağırlıkları ve içeriklerini incelemiştir. Netice itibarıyla teknoloji derslerinin müfredatta ağırlıklarının artırılması, bu alanda uzman eğitimcilerin sayısının artırılması, staj yapan öğrencilerden teknoloji kullanımı ile ilgili geri dönüşler alınması, ilgi alanları ve kariyer planlarına göre seçmeli dersler eklenmesi ve iş hayatına yönelik güncel otomasyon dersleri verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Uygun ve arkadaşlarının 2019 yılında kırsal turizmin Türkiye'de turizm eğitimi veren devlet ve vakıf üniversitelerinin lisans programlarında okutulan müfredattaki önem ve yeri değerlendirilmiştir. İçerik analizi kullanarak yaptıkları değerlendirmede kırsal turizm ile ilgili derslerin sadece iki üniversitede yer aldığı, bu konuda ders sayısının artırılması ve yurtdışında turizm eğitimi veren üniversitelerin müfredatlarının da incelenerek yeni çalışmaların yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Al-Romeedy ve arkadaşlarının 2020 yılında yaptıkları çalışmada Mısır'da bulunan turizm ve otelcilik fakültelerinde okutulan müfredatın turizm işgücü piyasasında duyulan bilgi ve beceri ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını ve halihazırda bu fakültelerde okuyan öğrencilerin edindikleri bilgi-becerinin sektörde çalışmak için yeterli olup olmadığını araştırmak amaçlamışlardır. Araştırmada nitel yöntem kullanarak yarı yapılandırılmış, derinlemesine görüşmeler yapmışlar ve sonuç olarak turizm fakültelerinde okutulan öğretim programları ile turizm işgücü piyasası ihtiyaçları arasında boşluklar olduğu ve müfredatın ihtiyaçları karşılamadığı tespit etmişlerdir. Müfredatın modern gelişmelere ayak uyduramaması, müfredatın teorik olarak işlendiği, aynı müfredatın uzun yıllar güncellenmeden öğretilmesi, müfredat ile turizm işgücü piyasasının ihtiyaç ve gereksinimleri arasında bağlantı olmaması ve Mısır'daki turizm ve otelcilik fakültelerinde rehabilitasyon eğitim programlarının ciddi şekilde yetersizliği gibi eksikliklere de değinmişlerdir.

Tuna ve Başdal 2021 yılında yaptıkları çalışmada bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile turizm eğitiminde lisans programlarının etkililiği değerlendirmişlerdir. Nicel araştırma yöntemi kullanarak Türkiye'deki dört üniversitenin (Bolu, Düzce, İstanbul ve Sakarya) öğrencileri ile anket yapmışlardır. Turizm Yönetimi ve Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümü öğrencilerinin katıldığı çalışmada öğrencilerin CIPP modelinin tüm ana bileşenleri ile ilgili olarak uygulanan müfredatın kalitesinden genel olarak memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

YÖNTEM

Turizm işletmeciliği alanında amaç ve içerik bakımından farklılık gösteren çok sayıda lisans müfredatı bulunmaktadır. Müfredatın oluşturulmasında derslerin hangi kriterlere göre seçileceği konusunda zorluklar bulunmakta ve bu amaçla yapılmış çalışmalar müfredatın oluşturulmasına yardımcı olmaktadır. Ring ve arkadaşları (2009) eğitim dili İngilizce olan turizm alanında 64 lisans programının içerik analizini yapmıştır. Programları literatür taramasında tanımladıkları ve gerekliliğini vurguladıkları göstergelerle karşılaştırmışlar, aynı zamanda akademisyen ve sektör temsilcilerinin görüşlerini de alarak turizm müfredatında yer alabilecek farklı alanların ve temaların önemini ve faydalarını tanımlayan birleşik analiz

gerçekleştirmişlerdir. Tablo 2’de bu tema ve alt kodlar sunulmaktadır. Çalışma sonucunda yapılan kategorileştirme mevcut çalışmanın analizde kullandığı konu ve temalardan oluşmaktadır. Bu çalışmadaki temaların kullanılma nedeni ise, bir müfredatta yer alması gereken güncel detay ve modülleri içermesidir.

Tablo 2. Derslerin Kategorileştirilmesi

Tema	Alt Kodlar	
Yönetim	Hizmet Sektörüyle İlgili Yönetim	Hizmet İşletmelerinde Yönetim ve Örgütsel Davranış
		Hizmet İşletmelerinde Pazarlama
		Hizmet İşletmelerinde Muhasebe
		Hizmet İşletmelerinde Stratejik Yönetim
		Hizmet İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi
		Hizmet İşletmelerinde Finansal Yönetim
	Turizm Sektörüyle İlgili Yönetim	Turizm İşletmelerinde Yönetim ve Örgütsel Davranış
		Turizm İşletmelerinde Pazarlama
		Turizm İşletmelerinde Stratejik Yönetim
		Turizm İşletmelerinde Muhasebe
		Turizm İşletmelerinde Finansal Yönetim
		Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi
	Genel Yönetim	Yönetim ve Örgütsel Davranış
		Pazarlama
		Muhasebe
		Finansal Yönetim
		İnsan Kaynakları Yönetimi
		Stratejik Yönetim
Dil		
Genel Yetenekler	Etik	
	Yaratıcılık ve Girişimcilik	
	Kişisel ve Sosyal Yetenekler	
Turizm	Sürdürülebilir Turizm Politikası-Politika-Planlama-Ekoturizm	
	Turizmin İnterdisipliner Çalışma Alanları	
Yöntem	İstatistik ve Araştırma Yöntemleri	
	Bilgi Teknolojileri-Bilgi Sistemleri-E-Ticaret	
Ekonomi ve Hukuk	Ekonomi	
	Hukuk	
Staj		
Kapsül Element	Tez	
	Bitirme Projesi-Alan Çalışması	

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın evrenini Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinde fakülte bünyesinde lisans eğitimi veren Turizm İşletmeciliği bölümü müfredatları oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle Yükseköğretim Kurulu Lisans Atlası (<https://yokatlas.yok.gov.tr/>) internet sitesinde filtreleme yapılarak Türkiye’de hangi üniversitelerde Turizm İşletmeciliği lisans programının yer aldığı tespit edilmiş, 47 farklı üniversitede toplam fakülte olarak eğitim veren 60 Turizm İşletmeciliği lisans programı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Her üniversitenin sayfası ayrı ayrı incelenmiş, müfredat bilgileri üniversitelerin Bologna ve Fakülte sayfalarında paylaştığı en güncel haliyle dosyalanmıştır. Yapılan bu incelemelerde 2 üniversitenin Turizm İşletmeciliği müfredatlarına ilgili araştırma tarihinde siteden ulaşılamaması nedeniyle çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Bununla birlikte 3 vakıf üniversitesindeki 4 lisans programına ait müfredatın aynı üniversitede

diğer müfredatla birebir aynı olması nedeniyle araştırma dışında tutulmuştur. Sonuç olarak araştırmanın örneklemini Türkiye'deki 45 farklı üniversitedeki 54 Turizm İşletmeciliği müfredatı oluşturmaktadır. Araştırma evrenine Türkçe, İngilizce ve karma (%30 İngilizce) dillerinde eğitim veren programların müfredatı dahil edilmiştir. Aynı zamanda birinci öğretim ve ikinci öğretim ayrımı da yapılmamıştır. Araştırmada yalnızca Turizm İşletmeciliği bölümü müfredatları ele alınmaktadır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 20.03.2020 tarihli 75850160-104.01.01.01-E.20993 sayılı lisans bölüm/ program adlarının birleştirilmesine yönelik yazısına istinaden Turizm İşletmeciliği, Ağırlama Hizmetleri, İkram Hizmetleri, Konaklama İşletmeciliği, Konaklama ve Turizm İşletmeciliği, Otel Yöneticiliği, Seyahat İşletmeciliği, Turizm, Turizm İhtisası, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm İşletme lisans program isimleri Turizm İşletmeciliği olarak değiştirilmiştir. Dolayısıyla Turizm İşletmeciliği bölümünün alanında en kapsamlı lisans programı olması nedeniyle araştırma kapsamında ele alınmıştır. 2021 yılı aralık ayında yapılan verilerin toplama işleminde ikincil kaynakların kullanılması ve verilere Üniversitelerin web sayfalarında kamuya açık herkesin erişebileceği şekilde yayınladıkları dosyalar üzerinden ulaşılması nedeniyle etik kurul izni almaya ihtiyaç duyulmamıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Long ve Johnson (2000) nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir. Genel anlamda geçerlik, araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edinmesi ve araştırmacının ilgilendiği konuyu olabildiğince tarafsız gözlemesidir. Nitel araştırmada geçerlik ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 256; Karataş, 2017: 82). Mevcut araştırmada toplanan verilerin değerlendirilmesinde temel alınan temalar daha önce araştırması yapılmış ve yayınlanmış bir makaleden alınmıştır. Bu bağlamda çalışmanın geçerlilik ilkesini yerine getirdiği ifade edilebilmektedir. Nitel araştırmalarda güvenilirlikle ilgili şu faktörlere atıfta bulunmaktadır: Çalışmanın inanılabilirliği (yani, bulgular araştırmanın gerçek ve nesnel sonuçlarını yansıtmalı), aktarılabilirlik (çalışmanın bulguları diğer bağlamlara uygulanabilir olmalıdır), güvenilirlik (aynı çalışmayı tekrarlamak için diğer araştırmacılar için bulgular tutarlı olmalıdır) ve teyit edilebilirlik (bulgular araştırmacının çıkarları yerine katılımcıların çıkarlarını yansıtmalı) (Lincoln ve Guba, 1985). Çalışmada kodlama yaparken temel alınan temalara uygun derslerin kodlanmasında kişiler arası farklılıklar oluşabileceği için, çalışmada yer alan araştırmacılar ile birlikte 3 farklı alanında uzman eğitimci kişilerin de dersleri uygun temalara göre kodlamaları istenmiştir. Yapılan kodlamalar sonucunda uzlaşma sonucu ortaya çıkan kodlama, analizlerde temel alınmıştır. Böylece mevcut araştırma için güvenilirlik ilkesinin sağlandığı ifade edilebilir.

Analiz

Literatürdeki turizm müfredatı önerilerinin önemli ortak noktası, müfredat tasarımına yönelik farklı metodolojik yaklaşımların tanımlanmasını ve değerlendirilmesini sağlamasıdır. Müfredatı araştırmak için üç metodolojik paradigma ortaya çıkmaktadır. Bunlar pozitivist paradigma, yorumlayıcı paradigma ve eleştirel paradigmadır (Tribe, 2001: 442). Yorumlayıcı paradigma anlayış ve anlam aramak; sosyal olguları kendi bağlamları içinde anlamaktır. Yorumlayıcı paradigmadaki araştırmacı, bir olguyu anlamak ve teori oluşturmak için geniş temalar altında daraltılmış verilerdeki kalıpları keşfetmeye çalışmaktadır (Tribe: 2001; 445; Rehman ve Alharti, 2016: 56). Yorumlayıcı paradigmanın benimsendiği çalışmada yaklaşım, sübjektif bakış açısıyla oluşturulmakta ve sosyal bilime yaklaşımı, nominalist, anti-pozitivist, gönüllü ve ideolojik eğilimdedir (Çıvık ve Sezerel, 2018: 4). Glesne (2020) yorumlayıcı

paradigmanın benimsendiği çalışmalarda genel olarak nitel yöntemlerden yararlandığını ifade etmiştir. Nitel araştırmalarda veri toplamak için yaygın olarak gözlem, görüşme, odak grup görüşmesi ve doküman inceleme yöntemleri kullanılmaktadır (Karataş, 2017: 74; Ertugay, 2019: 59). Nitel yöntemle yapılan araştırmalarda elde edilen veriler klasik anlamda betimsel ve içerik analizi yapılarak yorumlanmaktadır (Karataş, 2017: 78). Betimsel analiz, farklı veri toplama teknikleri ile elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Özdemir, 2010: 336; Ertugay, 2019: 61). İçerik analizi; dokümanların, mülakat dökümlerinin ya da kayıtlarının karakterize edilmesi ve karşılaştırılması için kullanılan bir tekniktir. İçerik analizindeki temel düşünce, bir araştırma metnindeki birçok kelimenin daha az sayıda içerik kategorisine indirgenmesidir (Altunışık vd., 2012: 324-325). Mevcut araştırmada da yorumlayıcı paradigma benimsenmiş ve doküman incelemesi ile betimsel analiz ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan üniversitelerin web sayfalarından erişilen müfredat bilgileri ayrı ayrı dosya olarak kaydedilmiş, MAXQDA Analytics Pro 2022 programına aktarılmıştır. MAXQDA programına Türkiye’deki 45 farklı üniversitedeki 54 Turizm İşletmeciliği bölümü müfredatında yer alan toplam 5161 adet ders bilgisi ve program detay bilgileri aktarılmıştır.

BULGULAR

Çalışmada kullanılan programların yer aldığı üniversite ve fakülteler hakkında bilgilere Tablo 3’te yer verilmektedir. Programların yer aldığı üniversitelerin çoğunluğunu devlet üniversiteleri oluştururken, fakültelerin çoğunluğunu da Turizm Fakülteleri oluşturmaktadır. Tabloda aynı zamanda analizlerde kullanılan üniversite isimlerinin kısaltılmış adları da yer almaktadır.

Tablo 3. Tanımlayıcı Bilgiler

Sayı	Üniversite	Statü	Fakülte
1	ADÜ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
2	AKÜ Afyon Kocatepe Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
3	AKDÜ Akdeniz Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
4	AKDÜ Akdeniz Üniversitesi	Devlet	Manavgat Turizm Fakültesi
5	AKDÜ Akdeniz Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi (İngilizce)
6	AKDÜ Akdeniz Üniversitesi	Devlet	Serik İşletme Fakültesi
7	ALKÜ Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
8	AHEP Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	Özel	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İngilizce)
9	AÜ Anadolu Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
10	ABÜ Antalya Bilim Üniversitesi	Özel	Turizm Fakültesi (İngilizce)
11	ATÜ Atatürk Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
12	ATLÜ Atılım Üniversitesi	Özel	İşletme Fakültesi (İngilizce)
13	BAÜ Balıkesir Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
14	BÜ Başkent Üniversitesi	Özel	Ticari Bilimler Fakültesi
15	BEÜ Beykent Üniversitesi	Özel	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İngilizce)
16	BEÜ Beykent Üniversitesi	Özel	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
17	BŞEÜ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Devlet	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
18	İBÜ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
19	ÇOMÜ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
20	DEÜ Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet	İşletme Fakültesi (İngilizce)
21	DEÜ Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
22	ERÜ Erciyes Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
23	OGÜ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi (Birinci Öğretim)
24	OGÜ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi (İkinci Öğretim)
25	HBVÜ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
26	IUBÜ Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
27	İSTE İskenderun Teknik Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
28	İMÜ İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi

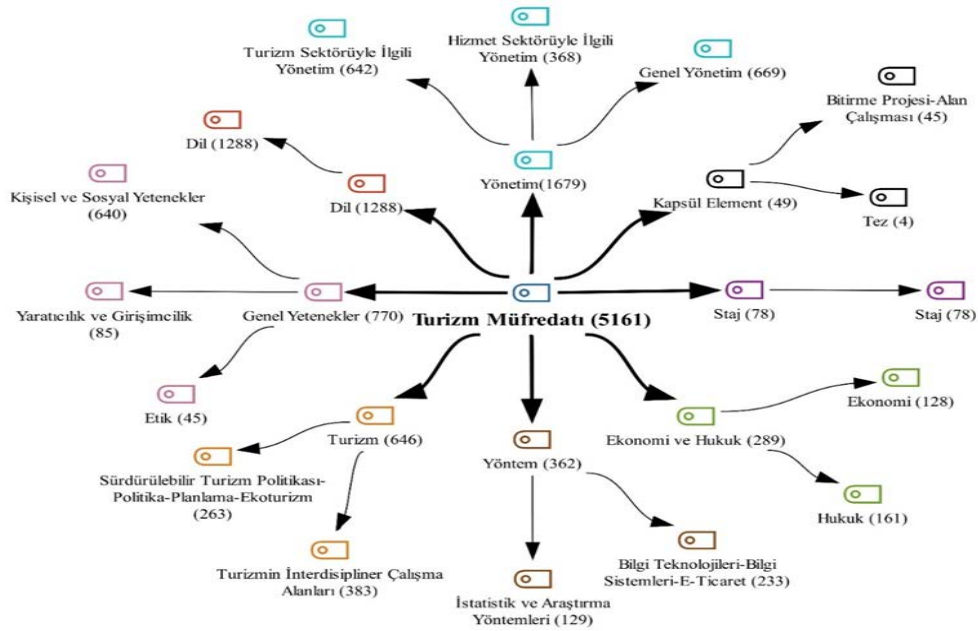
29	İÜ	İstanbul Üniversitesi	Devlet	İktisat Fakültesi
30	İKÇÜ	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi (İngilizce)
31	KAÜ	Karabük Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
32	KASÜ	Kastamonu Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi (İngilizce)
33	KLÜ	Kırklareli Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
34	DPÜ	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Devlet	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
35	MTÜ	Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Devlet	Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi
36	MAÜ	Mardin Artuklu Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
37	MÜ	Mersin Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
38	MU	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet	Fethiye İşletme Fakültesi
39	MU	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
40	MU	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi (İngilizce)
41	NEÜ	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
42	NEVÜ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
43	OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
44	PAÜ	Pamukkale Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
45	RTEÜ	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Devlet	Ardeşen Turizm Fakültesi
46	SUBÜ	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
47	SÜ	Selçuk Üniversitesi	Devlet	Beyşehir Bekir Ali Akkanat Turizm Fakültesi
48	SÜ	Selçuk Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
49	SCÜ	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
50	SDÜ	Süleyman Demirel Üniversitesi	Devlet	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
51	TÜ	Trakya Üniversitesi	Devlet	Uygulamalı Bilimler Fakültesi
52	YYÜ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Devlet	Turizm Fakültesi
53	YÜ	Yeditepe Üniversitesi	Özel	Ticari Bilimler Fakültesi (İngilizce)
54	ZBEÜ	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Devlet	Karadeniz Ereğli Turizm Fakültesi

Tablo 4'te temalar ve alt kategorilerle ilgili betimsel analiz çıktıları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde araştırma kapsamındaki müfredatlarda yer alan derslerin en fazla “yönetim” teması (1679) altında yer aldığı görülmektedir. “Yönetim” temasının alt kodlarına bakıldığında ise “genel yönetim” derslerinin (669) “turizmle ilgili yönetim” derslerine (642) oranla daha fazla olduğu görülmektedir. “Yönetim” temasını oluşturan derslere bakıldığında birinci sırada “yönetim ve örgütsel davranış” alanıyla ilgili derslerin yer aldığı; ikinci sırada “pazarlama” alanıyla ilgili derslerin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4. Betimsel Analiz Sonuçları

Tema	Alt Kodlar	Frekans	Yüzde
Yönetim		1679	32,53
	Hizmet Sektörüyle İlgili Yönetim	368	21,92
	Hizmet İşletmelerinde Yönetim ve Örgütsel Davranış	256	69,57
	Hizmet İşletmelerinde Pazarlama	86	23,37
	Hizmet İşletmelerinde Muhasebe	19	5,16
	Hizmet İşletmelerinde Stratejik Yönetim	5	1,36
	Hizmet İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi	2	0,54
	Hizmet İşletmelerinde Finansal Yönetim	0	0,00
	Turizm Sektörüyle İlgili Yönetim	642	38,24
	Turizm İşletmelerinde Yönetim ve Örgütsel Davranış	270	42,06
	Turizm İşletmelerinde Pazarlama	192	29,91
	Turizm İşletmelerinde Stratejik Yönetim	74	11,53
	Turizm İşletmelerinde Muhasebe	46	7,17
	Turizm İşletmelerinde Finansal Yönetim	35	5,45
	Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi	25	3,89
	Genel Yönetim	669	39,85
	Yönetim ve Örgütsel Davranış	223	33,33
	Pazarlama	172	25,71
	Muhasebe	97	14,50
	Finansal Yönetim	68	10,16
	İnsan Kaynakları Yönetimi	65	9,72
	Stratejik Yönetim	44	6,58
Dil		1288	24,96

Genel Yetenekler	770	14,92
Etik	45	5,84
Yaratıcılık ve Girişimcilik	85	11,04
Kişisel ve Sosyal Yetenekler	640	83,12
Turizm	646	12,52
Sürdürülebilir Turizm Politikası-Politika-Planlama-Ekoturizm	263	40,71
Turizmin İnterdisipliner Çalışma Alanları	383	59,29
Yöntem	362	7,01
İstatistik ve Araştırma Yöntemleri	129	35,64
Bilgi Teknolojileri-Bilgi Sistemleri-E-Ticaret	233	64,36
Ekonomi ve Hukuk	289	5,60
Ekonomi	128	44,29
Hukuk	161	55,71
Staj	78	1,51
Kapsül Element	49	0,95
Tez	4	8,16
Bitirme Projesi-Alan Çalışması	45	91,84
Toplam	5161	100,00

Şekil 1. Turizm İşletmeciliği Müfredatı Hiyerarşik Kod- Alt Kod Modeli

Müfredatlarda en fazla yer alan derslerin oluşturduğu bir diğer tema “dil”dir (1288). Daha sonra sırasıyla “genel yetenek” temalı (770), “turizm” temalı (646), “yöntem” temalı (362), “ekonomi ve hukuk” temalı (289), “staj” temalı (78) ve “kapsül element” temalı (49) dersler ve uygulamalar yer almaktadır. Tabloda yer alan bilgiler Şekil 1’de görsel olarak hiyerarşik kod-alt kod modeli ile sunulmaktadır.

Tablo 5’te temaların üniversitelere göre çapraz dağılım istatistikleri gösterilmektedir. Tabloda Turizm İşletmeciliği bölümünün üniversitede birden fazla fakültede bulunması halinde değerler kümülatif olarak gösterilmiştir. Temaların dağılımı istatistiklerine paralel olarak aşağıdaki tabloda da “yönetim” ve “dil” derslerinin ağırlıklı olarak dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 5. Temaların Üniversitelere Göre Çapraz Sıklık Dağılımı

Üniversite	Kapsül Element	Dil	Yöntem	Staj	Genel Yetenekler	Turizm	Ekonomi ve Hukuk	Yönetim	Toplam
ABÜ	1	16	6	2	8	11	3	33	80
ADÜ	0	41	7	2	26	14	4	44	138
AHEP	0	16	8	2	7	24	5	36	98
AKDÜ	5	104	24	4	44	34	10	113	338
AKÜ	0	40	6	4	17	13	4	33	117
ALKÜ	0	26	5	0	12	11	6	36	96
ATLÜ	2	30	3	1	28	6	3	20	93
ATÜ	2	36	7	0	23	13	4	20	105
AÜ	1	11	8	0	22	18	7	47	114
BAÜ	2	20	10	1	10	12	10	34	99
BEÜ	2	12	13	4	18	10	9	37	105
BŞEÜ	2	28	5	2	13	16	6	32	104
BÜ	1	38	5	2	28	11	4	32	121
ÇOMÜ	0	42	6	2	9	11	3	34	107
DEÜ	0	43	13	3	26	21	14	66	186
DPÜ	0	33	6	1	7	13	8	31	99
ERÜ	4	20	6	2	14	19	5	41	111
IUBÜ	2	30	6	2	9	9	5	31	94
HBVÜ	1	32	5	1	12	11	6	30	98
İBÜ	0	25	8	1	11	7	4	26	82
İKÇÜ	1	7	6	1	16	10	6	29	76
İMÜ	1	22	5	2	6	4	5	24	69
İSTE	0	18	18	3	46	20	9	34	148
İÜ	1	26	11	1	18	13	10	27	107
KASÜ	0	15	6	2	18	18	5	30	94
KAÜ	2	34	9	0	9	12	6	46	118
KIÜ	1	25	7	2	10	14	2	28	89
MAÜ	1	51	6	1	8	11	5	23	106
MSKÜ	3	68	21	3	48	45	27	114	329
MTÜ	0	12	8	1	46	13	7	36	123
MÜ	0	28	6	0	5	4	8	26	77
NEÜ	0	22	5	1	12	5	4	29	78
NEVÜ	4	38	7	0	18	18	4	35	124
OGÜ	0	36	11	6	34	37	12	69	205
OMÜ	1	38	8	2	15	15	5	46	130
PAÜ	2	36	6	1	9	23	3	32	112
RTEÜ	1	16	10	0	11	14	7	25	84
SCÜ	1	7	5	2	11	10	5	22	63
SDÜ	1	30	3	0	11	11	5	23	84
SUBÜ	2	22	9	4	13	18	7	33	108
SÜ	0	33	9	5	17	17	8	56	145
TÜ	1	16	9	0	16	11	7	51	111
YÜ	0	1	5	2	12	3	3	21	47
YYÜ	0	24	10	1	7	4	5	18	69
ZBEÜ	1	20	5	2	10	12	4	26	80
Toplam	49	1288	362	78	770	646	289	1679	5161

Tablo 5'te dikkat çeken bulgulardan birisi de "tez", "bitirme projesi-alan çalışması" gibi uygulamaların bazı üniversite programlarında (17) yer almamasıdır. Benzer şekilde "staj" uygulaması da 9 üniversitenin programında yer almamaktadır.

Tablo 6'de temaların üniversitelerin statüsüne bir başka ifadeyle özel ya da devlet olmasına göre çapraz dağılım istatistikleri yer almaktadır. Araştırmada yer alan devlet üniversitelerin oran olarak daha fazla olması nedeniyle tablo kıyaslama yapmak yerine aynı statüde yer alan üniversitelerin kendi içerisindeki dağılımını göstermek üzere düzenlenmiştir. Tabloda hem devlet hem de özel statüde yer alan üniversitelerde "dil", "yönetim", "genel yetenekler" temalı derslerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. "Kapsül element" teması altında yer alan tez,

bitirme projesi, alan araştırması şeklindeki uygulamaların her iki statüdeki üniversitede de en az yoğunluğa sahip olduğu bir diğer bulgudur.

Tablo 6. Temaların Üniversite Statüsüne Göre Çapraz Dağılım İstatistikleri

Tema	Devlet		Özel		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kapsül Element	43	0,9	6	1,1	49	0,9
Dil	1175	25,4	113	20,8	1288	25
Yöntem	322	7	40	7,4	362	7
Staj	65	1,4	13	2,4	78	1,5
Genel Yetenekler	669	14,5	101	18,6	770	14,9
Turizm	581	12,6	65	11,9	646	12,5
Ekonomi ve Hukuk	262	5,7	27	5	289	5,6
Yönetim	1500	32,5	179	32,9	1679	32,5
Toplam	4617	89,5	544	10,5	5161	100

Tablo 7. Temaların Fakülteleere Göre Çapraz Dağılım İstatistikleri

Tema	Kapsül Element	Dil	Yöntem	Staj	Genel Yetenekler	Turizm	Ekonomi ve Hukuk	Yönetim	Toplam	
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	f	3	58	24	6	36	45	19	96	287
	%	1	20,2	8,4	2,1	12,5	15,7	6,6	33,4	5,6
İktisat Fakültesi	f	1	26	11	1	18	13	10	27	107
	%	0,9	24,3	10,3	0,9	16,8	12,1	9,3	25,2	2,1
İşletme Fakültesi	f	4	92	24	4	67	39	25	129	384
	%	1	24	6,3	1	17,4	10,2	6,5	33,6	7,4
Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi	f	0	12	8	1	46	13	7	36	123
	%	0	9,8	6,5	0,8	37,4	10,6	5,7	29,3	2,4
Ticari Bilimler Fakültesi	f	1	39	10	4	40	14	7	53	168
	%	0,6	23,2	6	2,4	23,8	8,3	4,2	31,5	3,3
Turizm Fakültesi	f	37	984	265	59	527	482	200	1224	3778
	%	1	26	7	1,6	13,9	12,8	5,3	32,4	73,2
Uygulamalı Bilimler Fakültesi	f	3	77	20	3	36	40	21	114	314
	%	1	24,5	6,4	1	11,5	12,7	6,7	36,3	6,1
Toplam	f	49	1288	362	78	770	646	289	1679	5161
	%	0,9	25	7	1,5	14,9	12,5	5,6	32,5	100

Tablo 7’de temaların Fakülte türlerine göre çapraz dağılımı gösteren istatistikler yer almaktadır. Örnekleme Turizm Fakültesi’nin sayı olarak fazla olması nedeniyle temaların dağılımının Turizm Fakültesi’nde yoğun olmasına neden olmuştur. Tablodan hareketle dikkat çeken bir bulgu Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi’nde “kapsül element” teması altında herhangi bir uygulamanın yapılmıyor olmasıdır. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde “yönetim” temalı derslerin ağırlıklı olmasının yanında “dil” ve “turizm” temalı derslerin de sırasıyla ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Araştırma örnekleminde yer alan programlarda 3 farklı şekilde öğretim yapılmaktadır. Bunlar %100 Türkçe, %100 İngilizce ve %30 İngilizce (karma) şeklindedir. Tablo 8’de temaların Turizm İşletmeciliği lisans program diline göre çapraz dağılım istatistikleri yer almaktadır.

Programların eğitim dilinin daha çok %100 Türkçe olması nedeniyle derslerin dağılımının da Türkçe’ de yoğunlaştığı elde edilen bulgulardan birisidir.

Tablo 8. Temaların Program Diline Göre Çapraz Dağılım İstatistikleri

Tema	İngilizce		Karma		Türkçe		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kapsül Element	6	0,9	16	1,4	27	0,8	49	0,9
Dil	137	20,5	302	26	849	25,5	1288	25
Yöntem	45	6,7	75	6,4	242	7,3	362	7
Staj	11	1,6	15	1,3	52	1,6	78	1,5
Genel Yetenekler	122	18,3	172	14,8	476	14,3	770	14,9
Turizm	79	11,8	146	12,6	421	12,6	646	12,5
Ekonomi ve Hukuk	39	5,8	65	5,6	185	5,6	289	5,6
Yönetim	229	34,3	372	32	1078	32,4	1679	32,5
Toplam	668	12,9	1163	22,5	3330	64,5	5161	100

Tablo 9’da temaların ders diline göre çapraz dağılım istatistikleri yer almaktadır. Tablo 8 ve Tablo 9 birlikte değerlendirildiğinde dil derslerinin yoğunlukla Türkçe dilinde verilmesi dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 9. Temaların Derslerin Diline Göre Çapraz Dağılım İstatistikleri

Tema	İngilizce		Türkçe		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kapsül Element	8	1	41	0,9	49	0,9
Dil	179	21,4	1109	25,6	1288	25
Yöntem	56	6,7	306	7,1	362	7
Staj	11	1,3	67	1,5	78	1,5
Genel Yetenekler	138	16,5	632	14,6	770	14,9
Turizm	102	12,2	544	12,6	646	12,5
Ekonomi ve Hukuk	51	6,1	238	5,5	289	5,6
Yönetim	290	34,7	1389	32,1	1679	32,5
Toplam	835	16,2	4326	83,8	5161	100

Tablo 10’da temaların derslerin zorunlu ya da seçmeli olmasına göre çapraz dağılım istatistikleri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde tez ve bitirme projesinden oluşan “kapsül element”in daha çok zorunlu; “dil” grubu dersleri daha çok seçmeli; “yöntem” derslerinin daha çok zorunlu; “staj”ın daha çok zorunlu; “genel yetenekler” temalı derslerin daha çok seçmeli; “turizm” temalı derslerin daha çok seçmeli; “ekonomi ve hukuk” derslerinin daha çok zorunlu; “yönetim” grubu derslerin daha çok seçmeli grupta yer aldığı görülmektedir.

Tablo 10. Temaların Ders Durumuna Göre Çapraz Dağılım İstatistikleri

Tema	Seçmeli		Zorunlu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kapsül Element	20	0,7	29	1,3	49	0,9
Dil	883	30,6	405	17,8	1288	25
Yöntem	176	6,1	186	8,2	362	7
Staj	12	0,4	66	2,9	78	1,5
Genel Yetenekler	419	14,5	351	15,4	770	14,9
Turizm	428	14,8	218	9,6	646	12,5
Ekonomi ve Hukuk	80	2,8	209	9,2	289	5,6
Yönetim	869	30,1	810	35,6	1679	32,5
Toplam	2887	55,9	2274	44,1	5161	100

En fazla ders sayısına sahip olan temalar “yönetim”, “dil”, “genel yetenekler” ve “turizm” dir. İçerik analizi kapsamında bu temaların kod bulutu gösterimleri aşağıda yer almaktadır. Kod bulutu analizi ana tema için kodlaması yapılan kelimelerin veri belgelerinde geçme sıklıklarına bağlı olarak şekillenmekte ve en büyük puntolu kelime en büyük sıklığa sahip kelime olarak değerlendirilmektedir (Aldemir vd., 2020: 978). Bu çalışma kapsamında kullanılan kelimelerin sınırlandırılması için frekans olarak “5” değeri en alt değer olarak belirlenmiş ve “5” ve üzerinde frekans değerine sahip olan kelimeler kelime bulutuna dâhil edilmiştir.

Şekil 2. Yönetim Teması Alt Kod Bulutu

Şekil 2’de “yönetim” temasına ait alt kod bulutu yer almaktadır. Kod bulutunda sıklık düzeyi minimum 5 olan derslerin isimleri yer almaktadır. Şekil incelendiğinde “İnsan Kaynakları Yönetimi”, “Örgütsel Davranış”, “Turizm Pazarlaması” derslerinin müfredatlarda en fazla yer alan ders olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Dil Teması Alt Kod Bulutu

Şekil 3’te “dil” temasına ait alt kod bulutu yer almaktadır. En fazla sıklığın görüldüğü ders “İngilizce” iken “Almanca” ve “Rusça” ikinci sırada yer almaktadır. Bunların yanında müfredatlarda “Japonca”, “İspanyolca”, “Arapça”, “Çince” derslerinin de yer aldığı görülmektedir.

Şekil 4. Genel Yetenekler Teması Alt Kod Bulutu

Şekil 4’te “genel yetenekler” temasına ait alt kod bulutu yer almaktadır. Minimum sıklığın 5 olduğu temada en yoğunluklu derslerin “Türk Dili” ve “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” olduğu görülmektedir. Bunun yanında “Girişimcilik”, “Turizmde Etik”, “Gönüllülük Çalışmaları” ve “Kariyer Planlama” dersleri de yer almaktadır. “Genel yetenekler” teması altında çok sayıda (770) ders olmasına rağmen kod bulutunda az sayıda dersin yer almasının nedeni ders türünün çok fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 5. Turizm Teması Alt Kod Bulutu

Şekil 5’te “turizm” temasına ait alt kod bulutu yer almaktadır. “Turizm Sosyolojisi”, “Turizm Coğrafyası” ve “Sürdürülebilir Turizm” derslerinin en fazla yoğunluğa sahip olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizm eğitimi başlangıçta belirli sektörlerdeki personel için eğitim kursları olarak başlamış, sonra bu kurslar teknik ve mesleki okulların kurulmasına yol açmış ve bunlar da lisans ve lisansüstü programlara dönüşmüştür. Türkiye’de ise yaygın ve örgün eğitim şeklinde çoklu bir turizm eğitimi sistemi uygulanmaktadır. Turizm sektörü itibarıyla içerisinde farklı işletmeleri barındıran ve bu işletmelerin koordineli bir şekilde işlemlerini gerektiren bir sektördür. Dolayısıyla sektörün içerdiği bu işletmelerde istihdam edilen farklı bilgi, beceri ve yetenekleri gerektiren iş pozisyonları yer almaktadır ve bu iş pozisyonlarında çalışan kişilerin aldıkları eğitim seviyeleri ve içerikleri de değişiklik göstermektedir. Ancak bazı programlarda standart bir düzenleme yapılarak dersler, derslerin içerikleri ve kazanımları bağlamında bir bütünlük oluşturulmasının daha sağlıklı bir eğitim ortamı sağlayacağı literatürde yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Aynı zamanda uygulama kısmında yer alan sektör temsilcilerinin görüş ve tavsiyeleri ile oluşturulacak program, ders ve ders içeriklerinin hem sektörün ihtiyaçlarını karşılayacağı hem de güncelliği takip edebileceği de literatürde ifade edilmiştir.

Mevcut araştırma kapsamında Türkiye’de Fakülte bünyesinde Turizm İşletmeciliği alanında lisans eğitimi veren devlet ve vakıf üniversiteleri müfredatları üzerinde analiz yapılmıştır. 45 üniversitede yer alan 54 Turizm İşletmeciliği bölümünün müfredatları incelenmiş, toplam 5161 adet ders bilgisi elde edilmiş ve toplanan veriler betimsel ve içerik analizlerine tabi tutulmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde Ring ve arkadaşlarının 2009 yılında yapmış oldukları çalışmada oluşturdukları tema ve alt temalar kullanılmıştır.

Yapılan betimsel analizde hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde temalar içerisinde “yönetim” teması ve yönetimin alt kodları içerisinde ise “genel yönetim” derslerinin en fazla yer aldığı görülmektedir. “Yönetim” temasından sonra müfredatlarda en fazla “dil” teması yer almaktadır. Turizm İşletmeciliği bölümü %75’e yakın oranda daha çok Turizm Fakülteleri’nde yer almaktadır. Turizm Fakülteleri dersleri içerisinde de “yönetim” temasının ve sonrasında “dil” temasının ağırlıklı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan üniversitelerde Turizm İşletmeciliği programlarının çoğunlukla Türkçe olduğu ve ders dilinin de Türkçe olduğu tespit edilmiştir. Temalar içerisinde ağırlıklı olan “yönetim” ve “dil” temasına ait derslerin çoğunlukla seçmeli dersler olarak verildiği görülmüştür. Ayrıca, temaların kod bulutu gösterimleri yapılmıştır. “Yönetim” temasında “Turizm Pazarlaması”, “dil” temasında “İngilizce”, “genel yetenekler”de “Türk Dili” ve “turizm” temasında “Turizm Sosyolojisi” en fazla yoğunluğa sahip temalar olarak tespit edilmiştir.

Yapılan analizler neticesinde ulaşılan sonuçlara göre lisans düzeyinde farklı fakültelerde verilen Turizm İşletmeciliği müfredat derslerinin standart bir yapıda olmadığı ve çok farklı ders ve modüllerden oluştuğu görülmüştür. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ve literatür taraması doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- ❖ 2017 yılı Turizm ve Seyahat Rekabet Edebilirlik Raporunda o dönemin Dünya Turizm Örgütü Genel Sekreteri Taleb Rifai “...turizmin istihdam yaratma kapasitesinden tam olarak yararlanmak için, turizm eğitim ve öğretimine daha fazla yatırım yapmalı, istihdam yaratmayı teşvik eden ve KOBİ’leri turizm değer zincirine dahil eden kamu politikaları oluşturmalı ve kamu sektörünü, şirketleri ve eğitim kurumlarını birbirine yakınlaştırmalıyız. Bugün, turizm sektörü hala eğitim ile beceri ve bilgi ihtiyaçları arasındaki boşluktan muzdariptir. Ortaya çıkan, “geleceğe dönük” becerilere sahip işgücü kıtlığı, ekonomileri etkilemeye ve iş yaratma beklentilerine zarar vermeye devam ediyor. Bu boşluk, özel eğitim ve öğretimin yanı sıra staj veya burs gibi uygun endüstri deneyimi için daha fazla fırsatı destekleyen politikalarla kapatılabilir. En önemlisi, eğitim kurumları, sektörün yetenek zorluklarını ele almak için endüstri ve hükümetlerle birlikte çalışmalıdır.” şeklinde görüş bildirmektedir. Dolayısıyla turizm müfredatlarının yukarıda belirtilen görüş kapsamında güncellenmesi aynı zamanda hem ulusal hem de uluslararası kurum ve kuruluşların müfredatla ilgili tavsiyelerinin alınması küresel anlamda sektörün rekabet edebilirliğine katkı sağlayacaktır.
- ❖ Koh (1995)’ in önerdiği gibi piyasa odaklı bir ekonomideki herhangi bir kuruluş gibi, dört yıllık turizm yönetimi eğitimi veren bölümler de sürdürülebilir kalmak için müfredatı satış yaklaşımı yerine pazarlama yaklaşımına dayandırılmalıdır.
- ❖ Akoğlan Kozak (2009) turizm sektörünün, eğitimci ve üst düzey yönetici ihtiyacının Fakülte ve Yüksekokul tarafından karşılandığına yönelik ifadesine istinaden turizm sektörünün profesyonellik kazanmayı amaçlaması ve bunun da standardizasyonu gerektirmesi nedeniyle Fakülte müfredat modüllerinin bu amaç ve gereklilikte olması önerilmektedir.
- ❖ Müfredatta uygulamalı derslerin ve iş başı eğitim uygulamalarının artırılması gerekmektedir. Bu durum literatürde de sıklıkla yinelenmektedir (Olçay, 2008; Polat Üzümcü, 2015; Baykal ve Şahin, 2015; Polat Üzümcü ve Alyakut, 2017).
- ❖ Koh (1995)’un yine ifade ettiği gibi turizm müfredatının, sektörün ve öğrencinin ihtiyaçlarına uygunluğunu korumak için düzenli olarak gözden geçirilmesi elzem olsa da

müfredat üzerinde yapılacak değişimin mevcut müfredata tabi öğrenciyi olumsuz etkilememesine özen gösterilmelidir.

- ❖ Türkeri (2014)'ün de çalışmasında belirttiği üzere müfredatın standart yapıda olmaması öğrencilerin kurumlar arası geçiş yapmaları halinde kredi, isim ve içerik uyumsuzluğu gibi durumlarla karşılaşmalarına sebep olabilmektedir. Bu nedenle müfredatın ulusal ve uluslararası akreditasyonu önem arz etmektedir.
- ❖ Ring ve arkadaşlarının (2009) ifade ettiği gibi turizm müfredatı geleceğe yönelimi benimsemelidir. Böylece öğrencilerin turizm hakkında derinlemesine düşünmelerinin yanında, aynı zamanda yaratıcı, yenilikçi, vizyoner ve ütopyik olmaları da sağlanacaktır.

Yapılan literatür taramasında Türkiye'de Fakülte düzeyinde eğitim veren Turizm İşletmeciliği bölümü müfredatının genelini temsil edecek düzeyde daha önce bir betimsel ve içerik analizini yapılmamış olması nedeniyle mevcut çalışmanın bu boşluğu doldurması hedeflenmektedir. Çalışmada Turizm İşletmeciliği bölümü müfredat derslerinin temalar aracılığıyla resmedilmesi amaçlanmıştır. Yine de araştırmanın birtakım kısıtlıkları söz konusudur. Mevcut çalışmada araştırma evrenine sadece Fakültelerin dahil edilmesi nedeniyle bundan sonra yapılacak araştırmalarda Yüksekokul ve Meslek Yüksekokulu düzeyindeki Turizm İşletmeciliği müfredatının da dahil edilerek karşılaştırılmalı bir analizinin yapılması bölüm müfredatının daha kapsamlı bir resminin çizilmesini sağlayacaktır. Mevcut çalışmada sektör paydaş görüşlerini almak araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Turizmde önemli paydaşların (turizm akademisyenleri ve sektör temsilcileri) turizm eğitimi ve müfredatı ile ilgili görüşlerinin alınarak mevcut durum değerlendirmesinin yapılması bundan sonra yapılacak araştırmalar için bir öneri olarak sunulmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Akoğlan Kozak, M. (2009). Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 22: 1-20.

Akyurt, H. (2019). Turizm Lisans Öğrencilerinin Kelime İlişkilendirme Testi Yöntemi ile Turizm Eğitimi Algılamalarının Ölçülmesi: Giresun Üniversitesi Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3): 759-774.

Aldemir, T., Işkın, M. ve Şengel, Ü. (2020). TV Yemek Programlarının Popüler Kültür Algısı ve Gençlerin Eğitim-Meslek Seçimlerine Etkileri, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(12): 971-986.

Al-Romeedy, B.S., Moosa, S. and Elbaz, A.M. (2020). Do the Curricula of Tourism Studies in Higher Education Meet the Educational and Occupational Needs of the Tourism Labour Market? *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 9(5):1131-1143.

- Altıntaş, A. ve Şahin, F.K. (2007). Reşit Saffet Atabinen (1884-1965) ve Türk Turizmine Katkıları, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 26(42): 9-36.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Kitapevi.
- Andrades, L. and Dimanche, F. (2019). Destination Competitiveness in Russia: Tourism Professionals' Skills and Competences. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(2), 910-930.
- Avcı, U. ve Sayılır, A. (2006). Hizmet Kalitesi Çerçevesinde Çalışanların Rolüne ve Yeterliliklerine İlişkin Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 121-138.
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M. ve Türkmen, F. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizme Bakış Açıları ve Algıları Üzerine Bir Araştırma, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22): 103-112.
- Baykal, D. ve Şahin, E. (2015). Türkiye'de Turizm Eğitimi Veren Meslek Yüksekokullarının Ders Programlarına İlişkin Bir İçerik Analizi, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(3): 19-32.
- Çımat, A., ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (6), 1-18.
- Çıvak, B. ve Sezerel, H. (2018). Araştırma Paradigmaları ve Turizm Yazını, *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1): 1-14.
- Demirkol, Ş., ve Pelit, E. (2002). Türkiye'deki Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 125-146.
- Emir, O., Pelit, E. ve Arslan, S. (2010). Turizm Alanında Önlisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Öncesi ve Sonrası Görüşlerinin Karşılaştırılması (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33): 141-165.
- Eraqi, M. I. (2006). Tourism Services Quality (TourServQual) in Egypt: The Viewpoints of External and Internal Customers. *Benchmarking: An International Journal*, 13 (4), 469-492.
- Ertugay, F. (2019). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma/Esnek Desen Araştırması: Alana İlişkin Zorluklar, Sorunlar ve İmkânlar, *Nitel Sosyal Bilimler*, 1(1): 48-68.
- Glesne, C. (2020). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (Çeviren, Ersoy, A. ve Yalçınoğlu, P.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N. (1989). *Türkiye'de Turizm Eğitimi Ders Notları*, Uludağ Üniversitesi Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Balıkesir.
- Hacıoğlu, N. (1995). *Türkiye'de Turizm Eğitimi*, (Teksir; Ders Notları), Balıkesir.
- Kaplanseren, F. ve Aksatan, M. (2019). Türkiye'de Turizm İşletmeciliği Lisans Programları Müfredatlarında Teknoloji Dersleri, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(1): 89-105.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi, *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 70-86.
- Koh, K. (1995). Designing the Four-Year Tourism Management Curriculum: A Marketing Approach, *Journal of Travel Research*, 34(1): 68-72.

- Kozak, M. A. ve Kızılırmak, İ. (2001). Türkiye' de Meslek Yüksekokulu Turizm-Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi: Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12: 9-16.
- Lincoln, Y.S. and Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park: Sage Publications.
- Long, T. and Johnson, M. (2000). Rigour, Reliability and Validity in Qualitative Research, *Clinical Effectiveness in Nursing*, 4: 30-37.
- Mayaka, M. and Akama, J.S. (2007). Systems Approach to Tourism Training and Education: The Kenyan Case Study, *Tourism Management*, 28: 298-306.
- Milman, A. (2001). Hospitality And Tourism Curriculum Development: A Qualitative Case-Study Approach, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 1(4): 65-76.
- Olçay, A. (2008). Türk Turizmde Eğitimin Önemi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2): 383-390.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1): 323-343.
- Pelit, E., Demir, M. ve Türkoğlu T. (2018). Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği: Turizm Eğitimi Veren Kurum Müfredatları Üzerine Bir İnceleme, *Turizm Akademik Dergisi*, 5(2): 73-83.
- Polat Üzümcü, T. (2015). Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30: 123-150.
- Polat Üzümcü, T. ve Alyakut, Ö. (2017). Turizm Eğitimcileri Perspektifinden Turizm Eğitimi, *Journal of International Social Research*, 10(51): 807-823.
- Rehman, A. A. and Alharthi, K. (2016). An Introduction to Research Paradigms, *International Journal of Educational Investigations*, 3(8): 51-59.
- Renfors, S. (2018). Internationalising Higher Tourism Education: The Case of Curriculum Design in the Central Baltic Area, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 18(4): 315-331.
- Ring, A., Dickinger, A. and Wöber, K. (2009). Designing the Ideal Undergraduate Program in Tourism: Expectations from Industry and Educators, *Journal of Travel Research*, 48(1): 106-121.
- Scotland, M. (2006), Higher Education Program Curricula Models in Tourism and Hospitality Education: A Review of the Literature, *Journal of Travel Research*, 34: 68-72.
- Somuncu, A. (2019). Mesleki Teknik Liselerde Turizm Alanlarına Turizm Koleji Modeli, *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(2): 208-223.
- The Travel and Tourism Competitiveness Report 2017, <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017> [Erişim Tarihi: 18.04.2022].
- Tribe, J. (2001). Research Paradigms and the Tourism Curriculum, *Journal of Travel Research*, 39: 442-448.
- Tuna, H. and Başdal, M. (2021). Curriculum Evaluation of Tourism Undergraduate Programs in Turkey: A CIPP Model-Based Framework, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100324.
- Türkeri, İ. (2014). Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitiminin Özel Nitelikli Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(4):1-14.

Ulama, Ş., Batman, O. ve Ulama, H. (2015). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği, Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 6(12): 339-366.

Uygun, E., Levent, S. ve Özkul, E. (2019). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Üniversitelerin Ders Programlarının Kırsal Turizm Açısından İncelenmesi, *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4): 498-516.

Ünlüönen, K., Temizkan, R. ve Gharamaleki, M.R.E. (2010). Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması (1998-199, 2003-2004 ve 2008-2009 Öğretim Yılları), *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 144-159.

Wang, J., Ayres, H. and Huyton, J. (2010). Is Tourism Education Meeting the Needs of the Tourism Industry? An Australian Case Study, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 22(1): 8-14.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yükseköğretim Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf> [Erişim Tarihi: 18.04.2022].

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Eğitim-Öğretim Dairesi Başkanlığı <https://cdn.bartın.edu.tr/oidb/c6736ae736a38d1ea0ef21155b4b5f7f/lisansbolumprogramadlari1ve2birlestirildi.pdf> [Erişim Tarihi: 26.11.2021].

Yükseköğretim Kurulu Lisans Atlası, <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php> [Erişim Tarihi: 10.12.2021].